

A Győri Ítéltábla

Pf.III.20.081/2021/9/I.

A Győri Ítéltábla dr. Várhelyi Tamás ügyvéd (cím9) által képviselt Felperes1 (cím2) felperesnek dr. Szabó Tamás ügyvéd (Cím7) által képviselt Alperes1 cím1) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2021. február 24. napján kelt 26.P.20.098/2020/18. számú ítélete ellen a felperes részéről 19. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A feljegyzett 5.525 (ötezer-ötszázhuszonöt) forint tanúdíjat és az 1.357.400 (egymillió-háromszázötvenhétezer-négy száz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az alperesnek 127.000 (egyszázhuszonhétezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A másodfokú bíróság által is irányadónak tekintett tényállás szerint 2005. évben a felperes szabad felhasználású kölcsön igénybevétele céljából kereste fel az alperesi pénzügyintézetet. Az eljáró ügyintéző tájékoztatta a felperest, hogy a svájci frank alapú kölcsönök a forint kölcsönöknél kedvezőbb kondíciókkal, alacsonyabb törlesztőrészekkel rendelkeznek, azonban árfolyamuk változhat. Ez alkalommal a felperes kézhez vette az alperes „Tájékoztató a ... Bank deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól” elnevezésű írásbeli tájékoztatóját.

[2] A tájékoztató tartalmazta, hogy az aktuális kamatviszonyok között a svájci frank (illetve euró) devizanemben fennálló tartozás után fizetendő hiteldíj (kamat és kezelési költség) mértéke lényegesen alacsonyabb a forintban felvett kölcsönök után fizetendő hiteldíjnál.

Ez azonban az adós számára kockázattal jár.

Amennyiben ugyanis az adós jövedelme forintban képződik, akkor a devizában fennálló tartozásának törlesztéséhez a forintot a kölcsön devizanemére kell átváltania.

A devizában meghatározott, azonban forintban fizetendő törlesztés összegét az aktuális forint deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg, amely a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan – hol kisebb, hol nagyobb mértékben – változik, azaz egy devizaegységért hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért a devizában meghatározott, de forintra átszámolt törlesztés összege az árfolyam változásával együtt módosul.

[3] A tájékoztató rögzítette, hogy a deviza alapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot az adós viseli.

Az adós által deviza alapon, de forintban igényelt kölcsönt a bank az aktuális árfolyamon számítja át devizára, így az adós devizában tartozik a bank felé. A folyósított deviza összeg annál kevesebb lesz, minél több forintot ér egy deviza egység a szerződéskötéskor, illetve a folyósításkor, vagyis a folyósított devizaösszeg annál kevesebb lesz minél gyengébb a forint az adott devizához képest. Visszafizetéskor az adós a devizában meghatározott törlesztőrészt akkor tudja a legolcsóbban átváltani forintról a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért kevesebb forintot kell kiadnia, azaz, ha a forint erős az adott devizához képest.

[4] A tájékoztató kitért arra, hogy a devizakölcsön igénylésekor ajánlatos figyelembe venni, hogy a forint- és a deviza alapú kölcsön devizaneme közti kamatkülönbözet csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt mind a forint, mind a devizakamatok változhatnak, amelynek következtében a kölcsön felvételekor irányadó forint – deviza kamatszintek közötti különbség mérséklődik. Ezért a devizakamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése, vagy változatlansága esetén a deviza alapú kölcsön a forint alapú kölcsönhöz viszonyítva kedvezőtlenebbé válhat.

[5] A tájékoztató konkrét példákkal mutatta be az árfolyamkockázatot. Ezzel összefüggésben tartalmazta, hogy amennyiben a deviza alapú kölcsönt az adós forintban fizeti vissza, akkor az árfolyam változása a forintban meghatározott havi fizetési kötelezettségét a 6 hónapos kamatperiódus alatt nem befolyásolja, a kamatperiódus alatt ugyanis az adósnak változatlan forintösszeget kell törlesztenie. Az árfolyamváltozás elszámolása a havi esedékességkor a fennálló tőketartozás terhére történik. Az árfolyamkockázatot tehát az adós ez esetben nem a havi törlesztőrészlet azonnali megváltozása által viseli, hanem a fennálló tőketartozás összege csökken kisebb, vagy nagyobb mértékben ahhoz képest, hogy az aktuális havi esedékességkor érvényes árfolyam a törlesztőrészlet forintban történő fixálásakor érvényes árfolyamhoz képest milyen irányban és milyen mértékben változik.

A kamatperiódus induló napján a bank a fennálló tőketartozás (amely az árfolyamváltozások miatti havi elszámolásokkal növelt, illetve csökkentett összegű), a hátralévő futamidő, az aktuális kondíciók és deviza eladási árfolyam alapján határozza meg a kamatperiódus ideje alatt forintban fizetendő törlesztőrészlet összegét.

A kamatperiódus letelte után azonban a törlesztőrészlet változhat a hiteldíj, illetve a devizaárfolyam változása miatt.

[6] Ezt követően az írásos tájékoztató anyag egy táblázatban foglalta össze, hogy az aktuális forint- és deviza kamatszint mellett milyen árfolyamváltozás esetén éri el egy 5.000.000 forint összegű devizakölcsön törlesztőrészlete az ugyanilyen összegű forint kölcsön törlesztőrészletének összegét, feltételezve, hogy az érintett deviza- és forint kamatszintek a futamidő alatt nem változnak. Kitért azonban a tájékoztató arra is, hogy a deviza és forint kamatok futamidő alatti változása a táblázatban rögzített árfolyamértékeket az adós számára kedvezőtlen irányba is módosíthatja.

[7] A tájékoztató - annak rögzítése mellett, hogy a múltbeli adatokból a jövőre nézve nem vonható le következtetés - bemutatta 2004. július 1-től a 2005. június 29-ig terjedő időszakra vonatkozóan a forint svájci frankkal szembeni árfolyamváltozását, amely 155,61 és 165,75 forint közötti sávban mozgott.

[8] A fenti előzmények után 2005. július 6-án a felperes és az alperes között az szerződésszám1 számú jelzálog kölcsönszerződés jött létre, amelynek értelmében a bank 2005. július 6. napján 143.312,1 svájci frank - 22.500.000 forint - összegű kölcsönt folyósított 180 hónap futamidőre. A szerződés 1.4. pontja rögzítette, hogy az adós kötelezettséget vállalt a bank által svájci frank pénznemben nyilvántartott kölcsönösszeg forint pénznemben történő visszafizetésére.

A kölcsön kamatlába évi 4,95 %, a kezelési költség évi 2,1 %, a THM 9,08 % volt.

A törlesztést az adós 2005. augusztus 6. napján kezdte meg, a havi törlesztőrészlet és a havi kezelési költség összege 1.380,37 svájci frank, amelynek forintban kifejezett összege – konverziós díjjal együtt – 221.325.- forint volt.

[9] A szerződés VIII. pont (egyéb rendelkezések) 6. pontja tartalmazta az adós azon nyilatkozatát miszerint a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben a banktól megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyamalakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terhére egyaránt növelheti és csökkentheti. Az adós úgy nyilatkozott, hogy az esetleges árfolyamvesztéseket figyelembe véve is képes a fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos teljesítésére, és elfogadta, hogy a fentiek tekintetében a bankkal szemben semmiféle igény támasztására nem jogosult.

A szerződés IX. pontja alapján a szerződés mellékletét képezte a bank hatályos, az adós által megismert és elfogadott kondíciós listája, lakossági üzletszabályzata, és általános üzleti feltételei, amelyek a szerződés részét képezik.

[10] A peres felek között – a fentiekben ismertetett tartalmú tájékoztató átadását követően - 2005. december 2. napján szerződésszám2 számon újabb kölcsönszerződés jött létre, amelynek értelmében a bank 2005. december 2-án 70.597,75 svájci frank – 11.350.000.- forint összegű kölcsönt folyósított a felperes részére 156 hónapos futamidőre. A szerződés

tartalmazta, hogy az adós tudomással bír arról, hogy a kölcsönt a bank svájci frank pénznemben tartja nyilván, az adós azonban a kölcsönt forint pénznemben fizeti vissza.

A kölcsön kamatlába évi 4,45 %, a kezelési költség mértéke évi 2,1 %, a THM évi 8,9 %.

Az adós 2006. január 2-án kezdte meg a törlesztést, a havi törlesztőrészlet és a havi kezelési költség együttes összege 720,37 CHF, amelynek forintban kifejezett összege - a konverziós díjjal együtt - havi 118.275 forint volt.

[11] A szerződés VIII. pontja (egyéb rendelkezések) 6. pont tartalmazta a - korábbi szerződésben foglaltakkal egyező tartalmú – kockázatfeltáró nyilatkozatot, valamint a záró rendelkezések IX. pontja pedig azon mellékletek felsorolását, amelyek a kölcsönszerződés részévé váltak.

[12] A szerződésszám1 számú kölcsönszerződést Név1 és Név2 készfizető kezessége, illetve zálogkötelezettsége biztosította.

A szerződésszám2 számú kölcsönszerződés biztosítékául 2005. december 2. napján a felperes cím2.szám alatti ingatlanára vonatkozóan a felek az alperes javára jelzálogjogot kötöttek ki.

[13] A felperes a szerződéskötés napján mindkét kölcsönszerződés alapján közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett.

[14] Közjegyző1 közjegyző 2010. december 14. napján kelt, 11064/Ü/5672/2010/1. számú közokiratába foglaltak szerint az alperes a szerződésszám2 számú kölcsönszerződést 2008. július 1. napján azonnali hatállyal – magánokiratba foglaltan – felmondta. A felperes tartozása a felmondás időpontjában 9.497.226 forint volt, míg 2010. szeptember 1-én 10.741.796,3 forint tőkekövetelése, 48.850,83 forint ügyleti kamatkövetelése és 2.925.026,79 forint késedelmi kamatkövetelése, összesen 13.715.673,92 forint követelése állt fenn a felperessel szemben.

[15] A Közjegyző2 közjegyző 2014. július 21-én kelt 11082/Ü/548/2014/1. számú közjegyzői okiratába foglaltak szerint az alperes a szerződésszám1 számú kölcsönszerződést az alperes 2009. október 30. napján azonnali hatállyal - magánokiratba foglaltan - felmondta. Az adós tartozása a felmondáskor (2009. október 30. napján) 21.711.811,45 forint volt. A közokirat rögzítette, hogy 2014. július 3. napján a felperesnek 12.691.955,14 forint lejárt tőketartozása, 119.511,85 forint lejárt kamattartozása volt, 6.475,94 forint lejárt díjtartozása és 28.677.927,95 forint lejárt késedelmi kamattartozása, összesen 41.495.873,88 forint tartozása állt fenn.

[16] Mindkét kölcsönszerződés vonatkozásában az elszámolás 2014. évi XL. törvény szerinti felülvizsgálata megtörtént.

[17] A Székesfehérvári Járásbíróság – a Székesfehérvári Törvényszék a 2017. március 24. napján kelt 2.Pf.334/2016/6. számú határozatával helybenhagyott - 6.P.21.697/2005/19. számú ítéletével a felperes végrehajtási eljárás megszüntetése iránt – a szerződés érvénytelenségére hivatkozással – indított keresetét elutasította azzal, hogy a 2005. december 2-án kötött kölcsönszerződés a felperes által abban a perben felhozott okokból nem érvénytelen.

[18] A Székesfehérvári Törvényszék 2017. szeptember 13. napján kelt 1.Pf.159/2017/4. számú ítéletével helybenhagyta a Székesfehérvári Járásbíróság 6.P.21.920/2016/11. számú ítéletét, amelyben a bíróság a Név2 készfizető kezes és zálogkötelezett által indított végrehajtás megszüntetése iránti perben – amely a 2005. július 6. napján megkötött kölcsönszerződést érintette – keresetének helyt adott.

[19] A felperessel szemben végrehajtó1 önálló bírósági végrehajtó előtt 180.AV.../2009. szám alatti végrehajtási eljárásban az alperes a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozásából 30.800.000 forintot beszámított a Helység1 belterület hrsz.1 (cím2.) szám alatti ingatlan árverés útján történő megvásárlásakor.

[20] A felperes - a 2014. december 30-án előterjesztett - kereseti kérelmében mindkét szerződés vonatkozásában azok tisztességtelenségét, ezáltal érvénytelenségét állította arra hivatkozással, hogy mindkettőben árfolyamrés kikötésére került sor, illetve a bank számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot rögzítettek. Semmissek a szerződések – a kockázat- és hitelbírálat hiánya miatt - arra tekintettel is, hogy a szerződésekhez nem csatolták a hitelkérelemmel kapcsolatos döntés alapjául szolgáló iratokat.

A szerződések semmisségére hivatkozott a felperes a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében foglaltak alapján is, mivel a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat időben megelőzte a szerződések pénzügyi teljesítését, azaz a felperes által egy még fent nem álló tartozás elismerésére került sor, másrészt a pénzügyi teljesítés a szerződéssel a bizonyítási terhet a fogyasztó terhére hátrányosan változtatta meg. A felperes a szerződések tisztességtelenségét és semmisségét állította arra tekintettel is, hogy az alperes az árfolyamkockázatot az erre vonatkozó megfelelő tájékoztatás hiányában telepítette a felperesre.

[21] A felperes a kereseti kérelmét a későbbiekben - az általa korábban előadottak fenntartása mellett - akként pontosította, hogy mindkét szerződést érintően az 1959. évi IV.tv. (rPtk.) 209/A. §. (2) bekezdés alapján az árfolyamkockázatot az adósra telepítő szerződéses kikötések tisztességtelenségét, ebből eredően mindkét szerződés érvénytelenségét állította, arra hivatkozással, hogy a pénzügyi teljesítéséről az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt megfelelő, nem merítette ki a szerződéskötéskor hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (rHpt.) 203.§. (6) (7) bekezdéseiben, valamint a 93/13. EKG irányelv preambulumban, 4., 5. cikkében foglaltakat, és az Európai Unió Bírósága (EUB) C-26/13., C-51/16. és C-186/16. C-118/2017., C-260/2018. számú eseti döntéseiben megfogalmazott kritériumokat.

[22] Az alperes nem hívta fel az adós figyelmét arra, hogy az árfolyamváltozás, a kamatlábak emelkedése és a forint leértékelődése miatt a tartozása olyan jelentős mértékben megemelkedhet, hogy az adós teljesítését elnehezíti, akár el is lehetetleníti.

A kockázatteltáró nyilatkozat nem tér ki arra, hogy a törlesztőrészlet emelkedésén túlmenően a tőketartozás is jelentős mértékben növekedhet. A tájékoztatás nem világítja meg, hogy milyen mechanizmus áll a törlesztőrészlet, és ezzel együtt a tőketartozás emelkedése mögött.

A felperes kiemelte, hogy a vonatkozó EUB döntések értelmében a fogyasztónak nem csupán azt kell felismernie, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem tudnia kell értékelni ezen változások pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is.

[23] A kölcsönszerződések VIII.6. pontja pusztán azt rögzíti, hogy az árfolyam alakulása az adós terheit egyaránt növelheti és csökkentheti, valamint azt, hogy a felperes a „szükséges és elégséges” tájékoztatást megkapta, a tájékoztatás konkrét tartalmát érintően azonban az alperes az adós információk hátrányát nem egyenlítette ki.

[24] Kifogásolta a felperes, hogy a kockázatteltáró nyilatkozatban szereplő árfolyamváltozásokat bemutató grafikon csupán egy éves periódusra vonatkozik, amely a 15 éves futamidejű szerződéses konstrukció tekintetében megtévesztő.

[25] A felperes rögzítette, hogy nem érdeke a szerződések érvényben tartása, továbbá a szerződések a kieső tisztességtelen feltételek hiányában nem teljesíthetőek, ezért az rPtk. 237.§ (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállítását kérte.

Ebből következően 16.967.494,93 forint és törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Számítása szerint a két szerződés alapján összesen 33.850.000 forint kölcsönt kapott az alperestől, ezzel szemben összesen 50.817.494,93 forint-ot fizetett vissza az alperesnek. A két összeg különbözetének megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Kiemelte, hogy a szerződéseket érintő alperesi elszámolás nem érthető és nem követhető. Nem vezethető le, hogy 2013. évre a szerződésszám1 számú szerződésnél a tartozás miatt növekedett 40.707.926,26 forintra, míg a szerződésszám2 számú szerződésnél miért emelkedett 34.389.902,75 forintra.

[26] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

[27] Az alperes álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás mindkét szerződés esetében megfelelt az irányadó jogszabályokban, jogegységi határozatokban foglaltaknak és az EUB ítélezési gyakorlatának is.

Az alperes az ellenkérelmében a 6/2013. PJE határozatban, 2/2014. PJE határozatban foglaltakkal részletesen összevetve értékelte a jelen szerződésekhez kapcsolódó

árfolyamkockázatról szóló írásbeli tájékoztatást. Ennek eredményeként leszögezte, hogy a felperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a kölcsönnek árfolyamkockázata van, amely őt terheli, és amelynek felső határa nincs.

Az alperes kiemelte, hogy a Kúria Konzultációs Testülete 2019.04.10-i emlékeztetője szerint a Kúria akként foglalt állást, hogy a fenti jogegységi határozatokban írtak az EUB C-26/13. C-186/16. és C-51/17. szám alatti ügyekben hozott döntései tükrében is változatlanul irányadók.

[28] Az alperes hangsúlyozta, hogy a DH2 tv 37.§. alapján az esetleges érvénytelenség jogkövetkezményeként a kölcsönszerződések érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása kérhető.

A C-118/2017. EUB határozatból nem vonható le az a következtetés, hogy érvénytelenség esetén az eredeti állapot helyreállítására van lehetőség. Ez utóbbira azért sem kerülhet sor, mivel a felperes ingatlanát árverezték, amelynek során az alperes, mint végrehajtási vevő a felperes felé fennálló 30.800.000.- forint vételártartozását beszámította a felperessel szemben a kölcsönszerződésből eredő követelésébe.

Az összecszerűség körében az alperes kitért arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményei körében előadott felperesi elszámolás nem felel meg a DH2 törvény 37. §-ában írtaknak, illetve a felperes számítása részletes levezetést nem tartalmaz.

[29] A Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletével a kereseti kérelmet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 254.000 forint perköltséget. Akként rendelkezett, hogy a feljegyzett 1.500.000 forint illetéket az állam viseli.

[30] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felek között az rPtk. 523. § (1) bekezdése és az rPtk. 685.§ e) pontja értelmében két devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés jött létre.

[31] A törvényszék leszögezte, hogy az rPtk.205.§. (3) bekezdése, 209.§ (4) bekezdése, az rHpt.203. § (6)-(7) bekezdése, valamint a Kúria 6/2013. számú PJE határozat 1.3. pontja és 2/2014. PJE határozat 1. pontja értelmében elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozatban rögzített tájékoztatás, illetőleg a szerződéses rendelkezések, valamint az elhangzott szóbeli tájékoztatás alapján világos és érthető volt-e, hogy az árfolyamkockázatot viselni köteles, és annak nincs felső határa.

[32] A felhívott rendelkezések alapján az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy a becsatolt kockázatfeltáró nyilatkozatból, illetve a szerződéses rendelkezésekből egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy a kedvezőtlen árfolyammozgásból eredő fizetési kötelezettség korlátlanul és kizárólag őt terheli. A kockázatfeltáró

nyilatkozatból nem olvasható ki olyan megszorító értelmezés, hogy kedvezőtlen mértékű árfolyamváltozás esetén a felperes helytállási kötelezettsége bizonyos mértékig korlátozott lenne.

Az eljáró ügyintéző (tanú2) a tanúvallomása során a konkrét ügyletre nem emlékezett, azonban megerősítette, hogy minden esetben tájékoztatta az ügyfeleket arról, hogy nem csak devizaalapú kölcsönszerződés megkötésére van lehetőség. Az általa az ügyfeleknek adott szóbeli tájékoztatás az átadott írásbeli tájékoztató tartalmával összhangban állt.

[33] A törvényszék kitért arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó írásbeli tájékoztató anyagban az árfolyamváltozás vonatkozásában bemutatott egy éves periódusból nem vonható le olyan következtetés, hogy az árfolyamingadozás a jövőben is ugyanilyen keretek között marad, erre maga a kockázatfeltáró nyilatkozat is utal. A grafikonon szereplő egy éves adatokból azonban egy olyan trend rajzolódik ki, amely segít megérteni az árfolyamváltozás mibenlétét.

[34] A törvényszék ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az árfolyamrést és az egyoldalú szerződésmódosítást érintő rendelkezéseket a DH1 törvény konvalidálta, ezért az ezekre vonatkozó felperesi hivatkozások a szerződések érvénytelenségét nem alapozzák meg.

[35] A hitelkérelemmel kapcsolatos döntés alapjául szolgáló iratok szerződéshez csatolásának elmaradása sem eredményezi azok érvénytelenségét. A hitelbírálat során beszerzett okiratokból csak arra lehet következtetni, hogy a hitel felvételkor fennálló kondícióknak megfelelően az adós képes-e a törlesztésre, azonban azokból nem vonható le következtetés a teljes futamidőre vonatkozó teljesítőképesség vonatkozásában. A kölcsöntermékben rejlő kockázatok feltárása és azok mérlegelése az adós feladata, amelynek során figyelembe kell venni, hogy épp a kondíciók változásából fakadóan a fizetési kötelezettsége akár pozitív, akár negatív irányba változhat. A hitelbírálati adatok és iratok azonban a kockázatok jövőbeni alakulása tekintetében információval nem szolgálnak.

[36] Az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésében írtak sérelmére vonatkozó felperesi hivatkozást is.

A törvényszék kiemelte, hogy a kölcsönszerződés konszenzuál ügylet, ezért a szerződés a felek között a megállapodásuk tényével, a folyósítástól függetlenül létrejött, így alaptalan az a felperesi hivatkozás, hogy a felperes úgy tett tartozáselismerő nyilatkozatot, hogy a tartozása még nem állt fenn. A tartozáselismerés a fennálló konkrét helyzetet rögzítette, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára nem tette terhesebbé.

A fentiekben kifejtettek okán a törvényszék a kereseti kérelmet megalapozatlannak ítélte.

[37] A felperes a fellebbezésében az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján kérte az ítélet megváltoztatását a kereseti kérelmében foglaltak szerint. A másodlagos kérelme az rPp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára utasítására irányult az alperes perköltségben marasztalása mellett.

[38] A felperes fenntartotta azon kérelmét, hogy a perbeli kölcsönszerződéseknek a deviza árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségeket kizárólag a felperesre terhelő szerződési kikötései tisztességtelenek, ezért a szerződések semmisek.

[39] Az álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján téves jogi következtetésre jutott, ezért ítélete jogszabálysértő.

Az elsőfokú bíróság nem tett eleget az rPp. 221. § (1) bekezdésében előírt indokolási kötelezettségének sem. A BH2015.4.160. számú eseti döntésre hivatkozással hangsúlyozta, hogy a semmis, általában tett indokolás ellenőrizhető döntés alapja nem lehet.

[40] A felperes kifejtette, hogy az ítélet indokolásában foglaltakkal szemben (52. pont) az a körülmény, hogy a korlátozott helytállási kötelezettség nem szerepel a tájékoztatásban nem értelmezhető automatikusan az ellenkezőjéről – azaz a helytállási kötelezettség korlátlan voltáról – szóló tájékoztatásként.

A 93/13. EGK irányelv preambuluma, illetve 5. Cikkére hivatkozással is hangsúlyozta, hogy a szerződéses feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni.

[41] Az elsőfokú bíróság adós maradt annak kifejtésével, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozatok mennyiben világítják meg az árfolyamkockázat gazdasági következményeit. Az ítéleti érvelést idézve (54. pont) a felperes rámutatott, hogy a törvényszék maga is azt állapította meg, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban szereplő táblázatok és grafikonok csupán az árfolyamváltozás mibenlétét segítenek értelmezni, ebből azonban nem következik, hogy a gazdasági következmények megvilágítására is alkalmasak.

A C-51/17. számú EUB ítélet [3] pontja is kitér arra, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételt úgy kell megfogalmazni, hogy a fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[42] Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel gazdasági következménye pedig jelen perbeli konstrukció esetén az, hogy nemcsak a törlesztőrészlet, hanem a tőketartozás is jelentős mértékben megnövekedhet.

[43] Az alperesnek, mint professzionális pénzügyi szolgáltatónak fel kellett volna hívnia a figyelmet arra a tényre, hogy a jövőbeli árfolyamváltozás/árfolyamveszteség a két deviza közötti kamatkülönbségből adódik. Ezért a 6/2013. PJE azon megállapítása, miszerint az adós az adott időszakban irányadó kamat forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, önmagában hordozza az árfolyamveszteség bekövetkeztének szükségességét.

Ezen információk elhallgatása azonban tisztességtelen.

[44] Az ítélet nem tér ki arra, hogy a perbeli szerződések miként tesznek eleget az EUB C-186/16. számú ítéletében foglaltaknak, azaz az információs hátrány kiegyenlítése körében vizsgálni kell, hogy a szolgáltató a fogyasztó elé tárt-e minden olyan releváns tény, amelyről egyébként a tudomása volt.

[45] A felperes hivatkozott a Kúria Pfv.21.000/2020/8. számú ítéletére, amelyben a bíróság a jelen perrel azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét állapította meg.

[46] Az alperes az ellenkérelmében - és annak kiegészítéseiben - az ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

[47] Az alperes kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott, érdemben helytálló döntéssel utasította el a kereseti kérelmet, és indokolási kötelezettségének is eleget tett.

A felperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozik a perbeli kölcsönszerződéseket érintően az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányosságaira.

[48] Az alperes kiemelte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatóban rögzített táblázatban részletesen kimutatta, hogy a CHF alapú kölcsönszerződések havi törlesztő részlete 266,86 forint/CHF árfolyam elérése esetén lesz azonos a forintalapú hitelek törlesztőrészletével. A táblázat azt is tartalmazza, hogy ez esetben mekkora törlesztőrészlet emelkedés várható forint összegben, azaz az alperes a jelentős mértékű árfolyamváltozás gazdasági következményeiről és annak futamidő alatti bekövetkezéséről is megfelelően tájékoztatta a felperest.

A perbeli árfolyamkockázati tájékoztató tartalmát részletesen idézve és kommentálva az alperes levezette, hogy a tájékoztatás megfelelt az EUB C-51/17., C-186/16., C-227/18., és a C- 609/19. számú határozatokban írtaknak.

[49] Az alperes kitért arra, hogy a felperes által felhívott Pfv. I. 21.000/2020/8. számú ítéletben a Kúria az árfolyamkockázati tájékoztatót azért nem ítélte megfelelőnek, mert - az adott tényállás mellett – egyedi hiba miatt a CHF alapú kölcsönt felvevő felperesek nem CHF devizára, hanem Euróra vonatkozó tájékoztatást kaptak.

[50] Az alperes arra is hivatkozott, hogy a felperes érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló igénye elévült. A támadott kölcsönszerződés 2008. július 1-én felmondással megszűnt, ezért a felperes ebből eredő kötelmi igényei 2013. július 1-én elévültek. Utalt arra, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelem önmagában nem tekinthető pénzkövetelés érvényesítésére vonatkozó, marasztalási keresetnek.

[51] A felperes fellebbezése alaptalan.

[52] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, az ítélet hatályon kívül helyezését szükségessé tevő, lényeges eljárási szabályt nem sértett és megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetést levonva, az ítéletében a döntésének indokait kellő részletességgel kifejtve utasította el a felperes kereseti kérelmét.

[53] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy a fellebbezésben felhozott indokokra figyelemmel az ítélet felülbírálatára az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálata körében került sor.

[54] Mindenekelőtt utal az ítéltábla arra, hogy a perbeli szerződések megkötésére 2005. évben, azaz az akkor hatályos 1959. évi IV. törvény (rPtk.) tisztességtelen szerződési kikötések szabályozására irányuló rendelkezéseinek 2006. évi III. törvénnyel való jelentős módosítását megelőzően, azonban 2004 május 1-jét, azaz Magyarország uniós csatlakozását követően került sor.

Utóbbira tekintettel a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EGK irányelv érvényesülésének biztosítása érdekében már a 2006. március 1-jét megelőzően megkötött fogyasztói szerződések esetében is semmisnek kell tekinteni az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott, és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötést.

Ez okból a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (1) bekezdésében foglaltak mellett is a perbeli fogyasztói szerződésekben a feltétel tisztességtelensége a fogyasztó számára nem csupán a szerződéses kikötés megtámadására adott lehetőséget, hanem az - az irányadó Unió irányelv megfelelő alkalmazása körében irányt mutató 3/2011. PK vélemény 2. pontjában foglaltak szerint - a semmisség jogkövetkezményével jár.

[55] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tartalmilag a főszolgáltatást meghatározó kikötések közé sorolandó, így az egyértelműség, érthetőség követelményének sérelme esetén vizsgálható a rendelkezés tisztességtelensége.

Ennek megfelelően amennyiben a pénzügyi intézmény a rPtk. 205. § (3) bekezdése, valamint a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem, illetve nem megfelelő tartalommal tesz eleget, és ezáltal az árfolyamváltozás kockázatát az adósra terhelő szerződéses kikötés a számára nem minősül világosnak és érthetőnek, úgy a rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209/B. § (5) bekezdésében foglaltak szerint - bár főszolgáltatást meghatározó rendelkezésnek minősül - helye van a kikötés tisztességtelensége érdemi vizsgálatának.

[56] Az árfolyamkockázatról való megfelelő tájékoztatás alaki és tartalmi kritériumai, és ennek alapján az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségének vizsgálata körében a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE - elsőfokú ítéletben is idézett - megállapításain túl az ítéltábla az alábbiakra volt figyelemmel.

[57] Az EUB C-51/17. számú határozatában kifejtettek szerint az a követelmény, mely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére (73. pont). A pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönfelvevő számára ahhoz, hogy az utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont). A fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse. A szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a szerződés megkötése előtt, időben nyújtott tájékoztatás alapvető jelentőségű a fogyasztó számára annak eldöntéséhez, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lépni. (76. pont).

Az EUB ítélete szerint az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. (78. pont).

[58] Az EUB C-186/16. számú ítélete (ún. Andriciuc ügy) szerint egy szerződési feltétel tisztességtelen jellege az érintett szerződés megkötésének időpontjához viszonyítva értékelendő, figyelemmel azon körülményekre, amelyekről a feleknek a szerződéskötés időpontjában tudomása lehetett.

[59] Az EUB C-76/2010. számú (ún. Pohotovost s.r.o.) ügyben hozott döntése szerint a tisztességtelenség vizsgálatánál a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményt figyelembe kell venni (60. pont).

[60] Az EUB C-227/18. sz. döntése szerint amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, továbbá a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztő részletek összege egyértelműen meghatározható, úgy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely úgy

terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és amely csak tájékoztató jelleggel említi meg a kölcsön devizában kifejezett összegét és a törlesztőrészletek nemzeti fizetőeszközben kifejezett összegét.

[61] A 6/2013. PJE 3. pontja értelmében a pénzügyi intézményt jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki az árfolyamváltozás mértékére.

[62] A fentiekben írt szempontok alapján a kölcsönszerződés VIII/6. pontjában és a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmának együttes értékelésével - az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül - kellett a bíróságnak állást foglalnia abban a kérdésben, hogy a felperes számára felismerhető volt-e a konkrét ügylethez kapcsolódó árfolyam- és kamatkockázat mibenléte, annak fizetési kötelezettségeire gyakorolt (gazdasági) hatása, illetve az, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa.

[63] Az ítéltábla álláspontja szerint a jelen tényállás mellett az alperes által nyújtott tájékoztatással a felperes a megalapozott (tájékozott) döntéshez szükséges információk birtokába került (EUB C-51/17. 76. pont).

Az árfolyamkockázat a devizalapú hitel esetén a kirovó és a lerovó pénznem eltérésének szükségképpeni következménye (6/2013 PJE határozat III/2./a pont; EUB C-51/17. számú ítélet).

Az alperes által nyújtott tájékoztatás – az EUB gyakorlatában felállított szempontrendszer szerinti – alaki, nyelvtani és tartalmi követelményeknek egyaránt megfelelt, világos és érthető volt (EUB C-26/13. számú ítélet, EUB C-51/17. számú ítélet). A fogyasztó megalapozott döntéshozatalának biztosításához az EUB ezen döntéseiben az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülése mellett megkövetelte az olyan egyértelmű szempontok megfogalmazását is, amelyekből a fogyasztó előre láthatja az árfolyamkockázat reá telepítésének gazdasági következményeit.

[64] A konkrét tájékoztatás áttekinthetően szerkesztett, tagoltan és alcímekkel is ellátottan ismerteti az árfolyamkockázat mibenlétét, annak a fogyasztó által történő viselését. Szerkezetileg elkülönítetten, példákon keresztül, szöveges magyarázattal is bemutatta az árfolyamkockázat működési mechanizmusát, az alaki és a nyelvtani szempontból elvárt érthetőség követelménye is teljesült. A perben nem annak volt jelentősége, hogy maga az írásos tájékoztató anyag az EUB ítéleteinek szóhasználatából átvett, - és a felperes által az évekkel korábbi tájékoztatástól visszamenőlegesen is elvárt (a törlesztőrészletek jelentős mértékű emelkedése”; „a kötelezettségvállalás gazdasági következményei”) - fordulatokat nem tartalmazta szó szerint, hanem annak, hogy a tájékoztatás tényleges tartalmából a felperes számára a fenti fordulatoknak megfelelő tartalom világos és érthető módon felismerhetővé vált-e.

[65] A perben vizsgált tájékoztatás kiterjedt a forint súlyos leértékelődésének, és a külföldi kamatlábak emelkedésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, és kitért a forint- és a devizakamatok változásából eredő kockázatra is. Az árfolyamkockázati tájékoztató utalt arra, hogy a devizapiaci körülmények változása miatt az árfolyam is szinte állandóan változik („hol kisebb, hol nagyobb mértékben”), és ez az árfolyamingadozás olyan kockázatot jelent, amelyet nem lehet előre kiszámítani. A kiszámíthatatlanság pedig nem csak a változás irányára, hanem annak nagyságára is értendő. A tájékoztatás alkalmas volt annak megvilágítására, hogy az árfolyamváltozás a szerződés léte alatt valós kockázatot jelent.

[66] A tájékoztatásban az alperes elmagyarázta azt, hogy a devizában vállalt kötelezettség – a fogyasztó forintban képződő jövedelmére figyelemmel – az árfolyamváltozás és a devizakamatok változása miatt milyen gazdasági következményekkel járhat, milyen módon jelent kockázatot. A táblázatos példa szemléletesen mutatja be, hogy az alapul vett forintkölcshöz képest az adott deviza milyen árfolyama mellett veszíti el a CHF alapú hitel a hiteldíjban mutatkozó előnyeit.

[67] Az árfolyam múltbéli alakulását bemutató grafikonnál és a változás pénzügyi hatását demonstráló táblázatos példánál szemléletesebben nem érzékeltethető, hogy milyen következménnyel jár a kölcsön folyósításánál alapul vett paraméterek megváltozása a felperes fizetési kötelezettségeire, különösen úgy, hogy a tájékoztatóban az is szerepelt, hogy a múltbéli adatokból a jövőre nézve nem vonható le következtetés.

[68] A 2/2014. PJE határozat indokolásából következően az árfolyamkockázat várható alakulásának megjelölése nem elvárt. Az alperes által nyújtott tájékoztatásnak a 6/2013. PJE határozat 3. pontja indokolásában foglaltaknak megfelelően nem kellett kiterjednie a változás mértékére és irányára.

[69] Mindezek alapján az ítéltábla úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás megfelelt a világosság, érthetőség, közérthetőség fentebb írt kritériumainak.

A tájékoztatás megfelelő mértékben kiterjed az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggéseire is, és elegendő információval szolgál ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében felelősséggel vállalják az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését.

A Kúria Pfv. I. 21.000/2020/8 számú eseti döntésében akként foglalt állást, hogy az alperes árfolyamkockázati tájékoztatása nem felel meg a megkívánt követelményeknek. Az adott ügyben azonban a svájci frank alapú szerződést kötő fogyasztók olyan árfolyamkockázati tájékoztatót kaptak, amely kizárólag az euró forinthez viszonyított árfolyamának alakulását ismertette, és kizárólag euró devizanemben kidolgozott számítási példákat tartalmazott. Tehát – szemben a jelen tényállással - abban az ügyben a fogyasztók nem kaptak a svájci frankra vonatkozó árfolyamkockázati tájékoztatást.

[70] Az elsőfokú bíróság ítéletében levont helyes jogi következtetés értelmében a felperes keresete a jogalap körében, azaz a szerződés érvénytelensége tekintetében

megalapozatlan, erre figyelemmel az ítéltábla, mint szükségtelent mellőzte az érvénytelenség jogkövetkezményével kapcsolatos - az alperes által első ízben a fellebbezési eljárás során előterjesztett - elévülési kifogás érdemi vizsgálatát.

[71] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[72] Az eredménytelenül fellebbező felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam viseli a feljegyzett fellebbezési illetéket, valamint azt a tanúdíjat, amely az elsőfokú eljárásban merült fel, azonban az elsőfokú bíróság annak viseléséről elmulasztott rendelkezni.

A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesnek az elsőfokú bíróság által a 32/2003. (VIII. 22.) IM.r. értelmében megállapított perköltség fele összegében meghatározott – az áfát is tartalmazó – ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Győr, 2021. szeptember 8.

Dr. Maurer Ádám sk.

Dr. Sarmon Hedvig sk.

Dr. Mészáros Zsolt sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró